

РШ 6 (29к)
В-48

В. ВИННИЧЕНКО

ЗАПИСНА КНИЖКА

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК

КРАТКИЙ ПАСПОРТ КНИЖИ

ЛИТР Ш16(2-Ук) В48 Инв. № 2480990

АВТОР Викентьевский В.

ИЗДАТЕЛЬ Защита книжки

Место, год издания Х., 1927.

Кол-во стр. 23, 1с.

№ — отд. листов _____

№ — иллюстраций _____

№ — карт _____

№ — схем _____

Том _____ часть _____ блн. _____

Коллекция _____

Примечание:

17.10.96,

И.И.И.

В. ВИННИЧЕНКО

ЗАПИСНА КНИЖКА

Всеукр. Робітн. Кооп. Вид-во „УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК“
Харків — 1927

[89179—32

Друкарня
„Українськ. Робітник“
Харків

№ 2467.

Укрголовліт № 717 к.

Тираж 13.000 прим.

Тікати було вже нікуди: поперед нас слалось рівне й безкрає поле, а позаду з села гналась ціла юрба люду. Попереду всіх біг стражник і кричав:

— Гей - ей! А ну, гей там! Підожди!

І вимахував над головою в себе рукою так, ніби поганяв волів.

— Зупиняємось? — безнадійно спитав мене Антип.

— Зупиняємось.

Ми зупинились. Антип вирвав стеблину жита і, покусуючи її, дивився до села на погоню. І погляд йому був понурий та блискучий, як промінь сонця з - під чорної навислої хмари.

— В калоші? — посміхнувся я до нього.

Власне кажучи, смішного в нашому становищі було мало. Найменше, що з нами могло статись, це те, що нас поб'ють, звяжуть і поволочать в повітову тюрму.

Антип теж похмуро посміхнувся.

— Бач, я казав, що треба звечора виходити з села.

— Де твої прокламації,— живо перебив він,— ховай в жито! Швидше! Сядем обидва, ніби стомились...

Ми помалу сіли під житом... Я витяг з-за пазухи пак прокламацій, які zostались у нас ще на одно село, і, не одвертаючись од жита, вирив руками ямку, поклав туди пак і засипав землею. Наверх натрусив трави.

— Так... скося озирнувши мою роботу, промовив Антип.

Погоня наближалась.

Поранкове сонце стояло над церквою й ще не встигло випарити всю росу, і вона, як сльози дитини, що тільки-що плакала, невинно й зворушливо блищала в траві. Прощай, россо!

Потім я підвів голову. Погоня вже недалечко була, але бігла тихше. То підійдуть, то знов побіжать. Стражник одною рукою придержує шаблю, а другою широко махає то взад, то вперед, немов одбивається від когось позаду. Іноді озиравсь і щось казав дядькові, який біг зараз же за ним. Трохи оддалік бігли ще люди, а коло їх купа дітвори.

Антип похмуро кусав стеблину й чудно бігав очима навкруги, немов шукав чогось.

А я нічого вже не шукав. Чого там дурно тратити сили, пускайся на дно, та й усе.

Ось зовсім близько. У стражника руденька борідка, очі напружено, гостро втоплені в нас. На грудях у такт підстрибує шнурок від револьверу. Лице червоне, задихане.

Раптом Антип стріпнуся, повернувся до мене й швидко зашепотів:

— Слухай: я хочу спробувати одну штуку. Старайсь робити, як я. Чуєш? Я хочу...

Але докінчити не встиг: Перед нами вже стояв стражник і, трудно дихаючи, розглядав нас. З-за плеча його виглядало злякано-зацікавлене лице дядька.

— Ну, вставайте! Ходім! — суворо хитнув головою стражник.

Я не рушився, ждучи, що робитиме Антип.

Цей помалу підвівся, став на свої довгі, тонкі ноги й почав мовчки розглядати стражника. Пильно, серйозно, з виразом поважності. На лиці ніякого замішання, хвилювання. Нарешті, зупинившись на лиці злегка здивованого поліціанта, спитав:

— Ти чін сельской поліції, голубчик? Не правда - лі?

„Чін сельской поліції“ ще більш похмурився.

— Ну, то що? Ну, ти, вставай!

Я теж устав.

— Кудаже ти зовьош нас ідті? І зачем остановіл нас? — спокійно, з цікавістю запитав Антип.

— Зараз побачите! Ну, марш! Данило, ставайте збоку. Та глядіть, як що, так ломакою прямо по голові...

У Данила в руках справді була паличка, яку по справедливості инакше й не можна було назвати. Він став коло мене й, косо позираючи, наготовив свою зброю. Почувалось, що людина на своїм віку не бувала часто в таким становищі. Взагалі, Данило нічого абсолютно страшного з себе не уявляв. Мав собі великий ніс, але він був задертий догори, ніби ввесь час зазирає до своїх товаришів, кругленьких карих оченят. Борода скуйовджена, губи злегка одвислі. Вчувалось, що людина ця, коли її про щось запитати, наперед трохи подумає, потім питає „як кажете“, а тоді вже одповість ївам щось таке, про що ви сами давно знаєте. Але ломаку держав серйозно й уважно.

— Ну, рушай,— шарпнув стражник за рукав Антипа.

Антип зробив строге лице.

— Пазволь, мілий человек, так нельзя... Как чін поліції, ти должен об'яснить людям, почему останавливаєшь їх. Это — во-первых. Далее, ісполня ответственную обязанность охраненія порядка і тишини і прітом, будучі е... е... конфіденціально пріставлен к ісполненію существующіх законов Російской імперії, ти должен не нарушать

оніє, а, наоборот, поощрять і подавать при-
мер. Понял?

І Антип навіть витягнув перед своїм довгим
блідим носом палець і хитнув повчаючи головою.

Лице Данила стало виявляти наплив очевидно
несподіваних переживань. Очі йому поширились
і забігали то на нас, то на стражника. Губи ще
більше одвисли.

Але я був також здивований: при наших
мужицьких штанцях, свитках, чоботях і т. и.,
російська мова якраз було те, що могло нас
цілком затокмачить у „калошу“.

На стражника це, дійсно, зробило відповідне
вражіння. Він озирнув нас, потім хитнув до
Антипа головою й коротко сказав:

— Покажи пашпорт.

Я понуро стис губи й одвернувся. З цього
йому й треба було почати.

— Паспорт? Вот это — правильний твой во-
прос,— похвалив Антип.— Да... так іменно сле-
довало і начать. Но без грубостей, вежливо,
строго. Да... Но тебе ми всьо-такі не покажем...
Тебе нельзя. Исправніку, становому ещю можно,
но ніжніє чіни не могут смотреть...

Тим часом надбігла друга частина погоні:
дядьки й дітвора. Дітвора зараз же поховалась
за ноги дядьків і визирала з-за них, як з-за
дерев.

Дядьки шепотілись і поглядали на нас. Всі сопли від швидкої ходи.

— Ну — када так, так марш! Нічого тут!— хитнув рішуче стражник головою.— Рушайте Данило!

— Подожді, не торопісь... — поважно простягнув руку до Данила Антип і повернувся до стражника — єщю раз спрашіваяу: по какому поводу ти позволяєшь себе останавлівать прохожіх на дороге?

— Семенюк — раптом підняв голов стражник до дядьків — ето вони? Серед голів одна посміхнулась, хитнулась і промовила:

— Вони самі... От той, нижчий, кидав до мене, а вищий у церкву...

— Что „кидав“?— здивовано спитав Антип.

Я теж непорозуміло дививсь навкруги.

— Уже забули? -- добродушно посміхнулась голова Семенюка.

— Бумажечки... З красними печатями... Прокламації... Всі гостро дивились на нас.

Але якби ці дядьки разом із стражником перевернулись в китайську депутацію, що нас закликала - б на царство до їх,— на лиці Антипа не виявилось би більшого здивування, ніж тепер. Ні страху, ні ніяковости, а тільки здивування: видно, що чоловік всього сподівався, але прокламацій.

Він глянув на мене, на стражника, на дядьків. Я теж глянув на нього, на стражника, на дядьків.

— Как ти сказал, мужичок?— нарешті вимовив Антип до Семенюкової голови.

— А так, як чув...

— Прокламації?!

— Атож...

Антип глянув на мене, я на нього.

— Ви что - нібудь поміняєте, Ксенофонт Сократовіч?

Чого йому спало на думку так історично прозвати мене, я не мав часу ні думати, ні дивуватись, але стиснув плечима й промовив:

— Нічого не поміняю... Діоген Емпедокловіч.

— Странно... Очень странно... Так, значіт, в вашій деревні ету ніч білі розбросані прокламації?

Стражник пильно дививсь на нього. Але Антипові ніколи було займатись переглядуваннями з якимсь там стражником.

— Отвечай же, когда тебя спрашивают? — не терпляче й строго крикнув він.

— Та ти што кричиш? Диви, сволоч. Лазить тут, приставляє всякі манери та ще й... Ступай січас! Данило, тягніть його!

Данило несміло взяв мене за руку. Я строго глянув на нього, і він пустив її.

Стражник чогось почував себе страшенно розсерженим, навіть ображеним. Але Антип мовчки строго дививсь на нього й не рухавсь. Потім

помалу повернувся до здивованих голів дядьків, і, найшовши гостреньке, добродушно - іроничне лице Семенюка, уважно й строго спитав:

— І ти, значіт, утверждаєшь, что ми разбрасивали прокламації?

— Атож... Утверждаю... насмішкувато хитнув Семенюк головою.

— Своїмі глазами відел?

— Своїми. Не позиченими.

Говорив він упевнено, але на нас чекаючи-пильно дивилось декілька пар серйозних очей.

— Харашо. Твоя фамілія — Семенюк? Ксенофонт Сократовіч, — поважно й строго повернувся до мене Антип, — запомніте: вот етот крестьянін с пепельной бородкой і... він знову пильно озирнув Семенюка — і серимі глазами називається — Семенюком.

— Слушаю, Діоген Емпедокловіч.

— Ну, та що буде? — посміхнувся Семенюк, але по лиці йому пробігло щось тривожне. Він глянув на стражника, на Данила, на нас.

— То будет, — різко й строго повернувся до нього Антип — что бивает тем, кто дают фальшивіє показанія. Ти етім отвлекаєшь начальство от настоящих преступніков. Ти — укриваєшь їх! Понял? Ну, ідьом в дєревню.

Більше об'яснитись він не хотів. Справа виявлялась настільки серйозною, що він мусив поспішати в село.

Він пішов. Потім несподівано повернувся до стражника й сказав:

— Ти хоть і груб, но службу свою ісполняєш харашо. Молодчіна... Ксенофонт Сократовіч, у вас єсть папіроси?

Я виняв цигарки, ми зупинились і закурили.

Погоня наша переглядалась. Стражник пильно й похмуро позирав на нас. Похвалу Антипову він вислухав мовчки, не посміхаючись, тільки скося подивляючись то на мене, то на Антипа.

Власне кажучи, я стільки ж розумів тепер Антипа, як і вся погоня. Хіба що одні хлопчики ні в чому не сумнівались і твердо були переконані, що спіймано щось страшне. Тому радісно бігли поперед нас, підтягували нашвидку штанці й кричали:

— Піймали! Піймали!

Йшли всі мовчки. Часом Антип повертав до мене своє виточене, суховате лице з блідим носом і говорив що-небудь заплутане, де часто попадалось ім'я губернатора або поліцмайстра. Говорив заклопотано, щось міркуючи про їх, турбуючись, що не зможе сповістити їх про щось.

Сторожа наша прислухалась до наших слів, і Семенюк шептався з дядьками, йдучи позаду.

Степ хвилями біг до краю неба й тихо шелестів зелено-сивим колосом. Часом поважно й ліниво, ледве ріжучи повітря, пропливав над

нами ворон і зникав у блідо-синій далині. На нас не звертав ніякої уваги,— мало чого люди між собою не виробляють, у його своя мета.

Я довго провожав його очима.

В селі нас ждали. Біля воріт, на порогах хат, на перелазах стирчали людські голови й, не зводячи очей, повертались за нами. Часом перегукувались з погонею й робили деякі уваги, які торкалися більше деталей нашого арешту, ніж провини.

Так, наприклад, один дядько з вилами в руках пильно обдивився нас, потім заклопотано звернувся до Данила й спитав:

— А сіль є?

Данило і я подивились на нього. У Данила очі стали кругліші.

— Яка сіль?

— А на хвіст сипать...

Стражникові не подобались його питання.

— Отойді вон! — сердито крикнув.

Дядько зупинився, пропустив нас, підморгнув заднім на стражника й не пішов далі.

Мені він подобався. Подобалось, як він поглядав на нас. Правду кажучи, такі погляди попадались частенько. Але стражник чогось почав хвилюватись, якось підрівнявся і, коли Антип зупинивсь, щоб поправити щось коло чобота, сердито, роздратовано закричав:

— Ну, скарей там!.. Довольно манери приставлять!..

Антип підвівсь, мовчки здивовано подививсь йому в лице, потім тихо й повчаючи промовив:

— Это чін поліції так дозволяет себе? Нельзя. Нельзя так.

— Ну, базікай там! Іди, говорю — чогось надзвичайно злісно крикнув стражник. — Тоже в разговори ще... От я тобі покажу разговори...

І додав таку лайку, від якої Антип моментально зупинився, подививсь на стражника, потім повернувся до мене й коротко спитав:

— Слихалі?

— Слихал... — буркнув я.

Антип більше нічого не сказав. Рішуче й строго попрямував далі. Лице виявило непохитність.

Але я йшов, похиливши голову. Мене брала досада: йшов би вже мовчки, ні, треба ще на сміх себе виставляти.

У волості нас теж уже ждали: з вікон виставлялись голови, а коло дверей ганку товпилась ціла юрба люду. Всі вони, розступившись, дивились прямо нам в лице і де-хто хмуро мовчав, де-хто посміхався, більшість же голосно й зі страхом цікавилась пійманими — „жуликами“.

Ввели в „присутствіє“.

Там уже теж був народ.

— Ну, єсть! Споймали!— хмуро проговорив стражник.— Давайте, старосто, понятих, нада січас їх до справника.

Коло столу стояв невеличкий дядько з кострубатою головою й рідко розставленими очима. Плехенький піджачок, ситцева сорочка під жилеткою, вигляд заклопотаности, забитости. Так і уявляється, що прийде цей дядько додому, а дома лазить голодна, писклива дітвора, чіпляється за чоботи, канючить, жінка лається, а коло порога стоїть уже соцький і кличе „до начальства“. Через що його вибрано на старосту,— невідомо.

— Так оце ті?... Ага...— бігаючим поглядом озирнув нас цей староста.— Ну, так що ж?.. Як понятих, то й понятих... А ну, хто за понятих — задер він голову до юрби.

Але тут вмішався Антип. Він ступив трохи вперед і ввічливо, але спокійно й навіть строго звернувся до старости:

— Подожді немого... значіт ти староста?

Староста здивовано глянув на його.

— Ну, я... То що!

— Хорошо. Пока нічево. Значіт, ето ти отдал приказаніє задержать нас на дороге?

Тон був такий, що мимоволі староста одповів:

— Ну, хоч би й я, так що!

— Нічево. Продолжайте свойо дело.

І Антип спокійно замовк.

Староста непорозуміло дививсь на нас.

— Так що ж буде з того, що я? Ну, я, так що?

— Нічево, нічево...—заспокоююче промовив Антип і чудно посміхнувся.— Вибірайте понятих і отсилайте нас к ісправніку... Мене тільки нужно било удостоверіться, кто в етом віноват, ти ілі стражник. Продолжайте.

І, звернувшись до мене, прошепотів:

— Не стій же таким опудалом. Підгравай. Діло йде.

При цьому вираз лица йому був солідний, спокійний, ніби він діливсь зо мною якимсь важним служебним спостереженням.

Я хитнув головою.

Староста й стражник теж щось шепотіли між собою.

— Віноват!—раптом знов звернувся Антип до їх. Вони обоє зараз же озирнулись до його. Юрба тихо шушукалась.

— Віноват. Я хочу вас спросіть: можете ви нам дать точное і ясное представленіе нашей віни, за которую ви нас арестовали?

Староста не зрозумів.

— Що кажете?

— Я говорю, можете лі ви сказать, за что нас арестовали? Єслі хотіте, отвечайте. По закону ви обязаны отвечать.

Про те, щоб спробувати оправдатись або дати їм зрозуміти, що вони помилились, він навіть не згадував.

— За що арештували? А за те, що бунтуєте народ. Прокламації підкидаєте людям.

— Свідетелі єсть?

— Та що ви йому базікать там даєте? Раптом почувся позаду густий обурений голос. — Він їм баки забиває, а вони рота пороззявляли! В мордюку йому, та й уся розправа!

Ми всі обернулися. В кутку стояв високий, гарний дядько з чорною пишною бородою й сердито насупленими бровами. Одягнений був добре, очевидячки сільський багатій.

Антип ніби не розібрав, звідки йшов голос. Примжуривши очі, він водив ними по юрбі. Нарешті, нагледівши багатія, аж перегнув до нього голову і з спокійною погрозою спитав:

— Это ти, кажется, сказал?

Багатій ще більш розсердився.

— А ти на кого це тикаєш? Халамидро! Я тебе як тикну тут, так аж ногами вкриєшся!

— Та бить їх... Чого там! В мордюку! — зачулись за ним сердиті голоси з юрби.

Антип вирівнявсь і, ніби нічого не чуючи, строго й коротко кинув до багатія:

— Как фамилия?

Ніхто, очевидячки, нічого подібного не ждав.

Всі притихли й стали переглядатись, — хто з усмішкою, а хто з неспокійним непорозумінням. Але багатій аж почервонів увесь.

— Та ти хто такий, що хвामилії спрашуєш? Твоя як хвामилія?

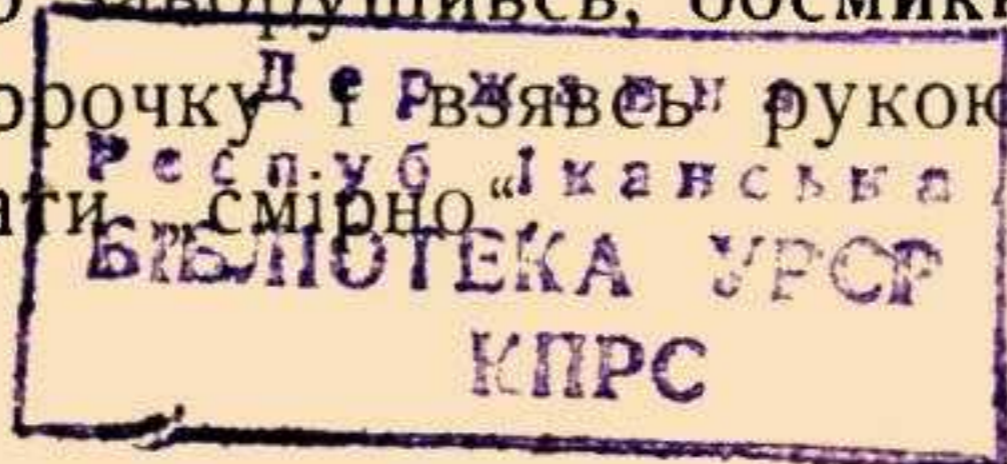
Антипове лице ще більше стало холодним, невблаганно - грізним.

— Не хочеш сказати? Харашо. Харашо. Староста, ти за ето отвечаєш, отдельно. Ето ти замети себе... А теперь...

Він помалу, поважно й з таким виглядом, який ясно говорив, що він не хотів, але примушений це зробити, підняв руку, засунув її за пазуху й урочисто, повагом, виняв свою... велику записну книжку, в якій вів рахунок своїм видаткам і прибуткам. Так же помалу розгорнув її, витягнув олівець і звернувся до багатія:

— Єщю раз спрашіваю: как твоя фамілія?

Як тільки в руках Антипа з'явилася книжка, в присутствії раптом стало надзвичайно тихо. Посмішок уже не виднілось. Очі всіх, як головки булавок до магнету, повернулись і вп'ялись у книжку. Староста то бігав стурбованим поглядом по присутствії, то знов зупинявся на книжці. Видно, рішуче був збитий з панталіку. Стражник непокоїно заворушивсь, обсмикнув свою казенну сіру сорочку ^{Державсь} рукою за шаблю, ніби хотів стати ^{Республіканське} ^{Смірно} ^{Смирно}

А багатій з червоного зробився жовтим, і очі його були вже не сердиті, а немов злякані, немов знепокоєні.

Всі стояли, як загипнотизовані.

Я зрозумів, що треба кувати залізо, поки гаряче. Враз схопився, озирнувся, підхопив табуретку й підставив Антипові:

— Извольте присесть, Діоген Емпедоклович. Может бить черніла подать вам?

— Да-а... Черніла би лучше...

Я з готовністю кинувсь до столу, схопив з нього все й одною рукою подав ручку, а в другій став держати чорнило.

Він помалу умокнув ручку.

Так не желаєшь сказать своєї фамілії? повернувсь до багатія.

Той ворухнувсь, але я не дав йому нічого сказать. Швидко повернувшись до Данила, що стояв біля мене зі зляканими, витріщеними очима й з ломакою, я зробив строге лице й хутко крикнув:

— Как фамілія етого чорного? Скоро!

— Клим Сидоренко — машинально випалив Данило, широко дивлючись на мене.

— Клементій Сидоренко, Діоген Емпедоклович — угодливо нахиливсь я до Антипа.

— Ага! Отлічно!... Хорошо!... Кле... мен... тій Сі... до... рен... ко... Хорошо. Как називається ето селеніє?

— Как називається ето селеніє?— строго звернувсь я до стражника.

— Мандриковка,—злегка вирівнявсь стражник, напружено слідкуючи за Антиповою рукою.

— Мандріковка, Діоген Емпедоклович...

Староста ще більше стурбувався. Ззаду почалась шамотня. Видно було, як поспішно один за одним дядьки просковзували в двері, і юрба ріділа.

— Так, хорошо...

Староста раптом пригладив волосся, прокашлявся й, несміло глянувши на книжку, промовив:

— Ну, хорошо, господа... Позвольте ж спроситьця вас, хто ж ви такії будете?

Антип не зразу одповів. Устав, вернув мені ручку і, не закриваючи книжки, повернувсь до старости.

— Кто ми такіє, голубчік, ми скажем ісправніку. Понял? Ісправніку ето скажем. Ето, кажется, здесь Міхаіл Андреевіч ісправніком?... повернувсь він до мене... Ах, нет, Міхаіл Андреевіч в другом уезде. Да, мой мілий, кто ми такіє, ти ето скоро узнаешь. Да... Ну - с, ми готови. Давайте понятих і можно отпрапляться. Только я просіл би непременно с нами отправить етого господіна... как ево... він зазирнув до себе в книжку — етово Сідоренка. І затем того, который утверждает, что ми разбрасивали прокламаціи.

Как єво... Мм... Семенюк, кажется! Да! да!
Так вот і єво тоже. Где он?

Я хутко повернувсь і почав шукати очима Семенюка.

— Где Семенюк?

Семенюк стояв десь аж у дальньому кутку. Всі зараз же розступились, даючи йому дорогу й поглядаючи то на нього, то на нас.

— Подойді - ка сюда, Семенюк, — хитнув головою Антип.

— Семенюк, ступай сюда — крикнув я.

Семенюк несміло виступив, глянув на старосту, на стражника й пробурмотів:

— Чого - ж мені їхать. У мене времня нема...

Антип усміхнувся:

— Нічого, голубчик, у нас тоже не било времєні, а ти задержал нас. Вот расскажешь ісправніку, как ми бросали прокламації, а тогда уж увідішь, будет лі у тебя время... Ну, староста, давай понятих, нужно отпрапляться, нам некогда. А ви, господа, — звернувсь він до юрби, — будете свідетелямі, когда нужно будет. Слїшіте?

— Так тошно... — почулось з різних боків.

В цей час багатій потихеньку по - під стіною пробирався до дверей. Я помітив.

— А ти куда? Сідоренко! — закричав я — куда уходішь? — Антип строго озирнувся.

— Сідоренко, імей в віду, что єщо хуже будет, єслі уйдьошь — Сідоренко хмуро зупинивсь.

— Я роботу дома покинув... — сердито буркнув. — Мені нема чоґо до справника. Моя хата з краю...

— Нічево, нічево... Староста! Понятих!

Староста шепотівся з стражником, видно — радились. Зразу ж покинув і повернувся до нас.

— Що кажете?

— Понятих давай, ми готови.

Староста замнявся.

— Та бачите, господа, діло, звісно, таке, що... Наше положеніє тоже, як із'ясніть... то, конєшно, одно слово сказать... Сказано, примєрно, що прокламації. Ну, так такий праказ, що таких людей арештовувать, так пряма обязаность... одно слово сказать... Семенюк! — раптом сердито повернувся він до Семенюка.

— Признавайсь: цих людей ти бачив? Признавайсь отут, січас мені!

Настала тиша.

Антип пробурмотів:

— А ну, что он скажет, нужно записать...

І наготовив книжку.

Семенюк, очевидно, зібрав усі сили, щоб одповісти, але глянув на книжку й розтерявся. Зтурбовано забігав очима навкруги й знов, як сонячник до сонця, повернувся до книжки.

— Ну, говори ж, стерво!

Семенюк безпомічно глянув на старосту.

— Я бачив... що... Тільки, як темно було, то не розібрав добре... Похожі...

— Умгу! — муркнув Антип і щось черкнув у книжці.

Семенюк зразу ж замовк, злякано слідкуючи за його рукою.

— Ну, видно, що три рублі хотів заробить — безапеляційно й похмуро бовкнув стражник до старости. І стояв з таким виглядом, що, мовляв, сумніву більше нема ніякого.

— Ну, подожди-ж ти! — хитнув староста головою до Семенюка...

— Какіє трі рубля? — зацікавлено спитав Антип.

— Та, бачите, такий порядок, що як піймає хто кого з прокламаціями, так тому три рублі. Таке меропріятіє, одно слово сказать... От он і соблазнився, виходить... А ви самі должно на станцію путь держали?

— Да, ми хотелі на станцію.

— По своїм делам чи по службі?

— Ето всьо равно. Ну так скорей, староста, скорее, — нам некогда...

Староста знов пригладив волосся, яке від того нахилилось під рукою й потім знов вигиналось як пружина.

— Хто ви такі, нам незвісно... Ну, видно, що, одно слово, сказати, помилка тут... Тільки ж ми свою службу сполняємо, ви свою...

Він глянув на стражника. Стражник косо дивився на нього, немов піддержував в важкій справі.

— Я так думаю, що нада залишить це діло. А що ми вас задержали, так можна вам дати коней до поїзду. Га?

— Хм! — роздумливо вагаючись, підняв брови Антип. — Я не знаю... як з вами бити...

Потім повернувся до мене й запитав:

— Ви як думаєте, Ксенофонт Сократович, залишить їм їхати до начальника?

Всі, чекаючи, з хвилюванням дивилися на нас.

Я зібрав усі свої сили й серйозно, нерішуче відповів:

— Право, я не знаю, як вам буде згодом, Діоген Емпедоклович.

— Ну, гаразд — рішуче махнув рукою Антип і повернувся до їх — гаразд. Давайте коней. Нехай на цей раз так і буде. Але пам'ятайте, панове, потрібно бити обережними. Дуже обережними, панове, потрібно бити в таких справах.

І подалу, поважно, згорнув книжку й засунув її за пазуху.

І як тільки вона зникла, всі відхнули легше. Ожилились, підбадьорились.

Через півгодини коні того самого Сидоренка стояли коло волости, запряжені в новенький зелений хургон. Колиска застелена була килимком, а на передку сидів парубок. Біля хургона чекала юрба селян, яка поспішно, скинувши шапки, дала нам дорогу.

Прощаючись, я помітив у начальства радісну посмішку, — вони були переконані, що все - таки дешево викрутились із халепи.

А ще через якісь дві-три години ми скромненько сиділи у вагоні, а колеса поїзда поспішно, весело ткали й вибивали:

„От — так — так! От — так — так!“

Libra & Co.

M. O. Swan.

1871

1871

1871

1871

D
Key

1871